УДК 378.14.015.62

БЕЗПЕКА ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВНЗ

Танана С.М.
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

Якісна професійна підготовка майбутнього вчителя іноземних мов на сучасному етапі розвитку національної системи освіти передбачає володіння прийомами упровадження в освітній процес мультимедійних засобів навчання та безпеку їх використання. На основі аналізу вимог до професійної діяльності майбутнього вчителя іноземних мов, методологічних підходів, які забезпечують наукове обґрунтування засобів професійної підготовки, було акцентовано увагу на необхідності організації безпеки використання мультимедійних засобів навчання при вивченні іноземних мов у вищому навчальному закладі.
Ключові слова: професійна педагогічна підготовка, мультимедійні засоби навчання, організація безпеки, засоби професійної підготовки, навчання.

Постановка проблеми. Забезпечення належної якості професійної підготовки випускника педагогічного вищого навчального закладу набуває все більшої актуальності із розвитком педагогічної науки та у зв'язку із постійним оновленням методичного забезпечення навчального процесу. Сучасні тенденції упроваджувати в освітній процес мультимедійні засоби пов'язані із бажаннями і можливостями розв'язувати більш ефективно традиційні і нові завдання, що визначаються для педагогічних працівників. Набуває актуальності питання визначення засобів професійної педагогічної підготовки до упровадження в освітній процес педагогічних технологій. Характерною тенденцією сучасного світу є неперервне зростання кількості інформації, підвищення ролі особистості, інтелектуалізація її діяльності, швидкоплинність зміни техніки і технологій у світі. Все це висуває соціальне замовлення щодо підготовки фахівців нового типу, потребує якісно нового рівня викладання як базових, так і фахових дисциплін, забезпечення інтелектуальної, психологічної, моральної готовності до професійної діяльності в нових умовах всіх учасників навчально-виховного процесу. Модернізація вищої професійної освіти в Україні націлена на те, щоб зміст освіти служив основою формування професійної компетентності майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення нових інформативних технологій представлена в дисертаційних дослідженнях, монографіях, у педагогічних часописах вітчизняних і зарубіжних учених. Так, загальні питання використання інформативних технологій представлені в роботах таких дослідників, як А. Алексюк, І. Богданова, М. Жалдак, Л. Карташова, М. Кларін, Т. Клейман, Т. Койчева, Н. Макарова, В. Монахов, Н. Петрова, Є. Полат, Н. Салівон, О. Скрябіна. Р. Тайлер. С. Христочевський). Психолого-педагогічні проблеми навчальної діяльності на основі інформаційних технологій стали предметом наукового пошуку багатьох дослідників різних часів (В. Беспалько, Г. Васянович, Л. Ващенко, С. Гончаренко, В. Журавський, М. Євтух, В. Кремень, О. Леонтьєв, О. Пєхота,

© Танана С.М., 2017

О. Семеног, О. Трофимов, А. Фоменко, В. Хомич, О. Шапран). Упровадження інформаційних технологій у професійну підготовку майбутнього іноземних мов представлено в наукових дослідженнях В. Воробцової, Н. Зарічанської, К. Плиско, О. Семеног, Т. Симоненко, Н. Сороко. Однак поза полем досліджень учених залишалася проблема визначення педагогічних умов організації процесу навчання майбутніх учителів іноземних мов із використанням мультимедійних засобів навчання та безпеки їх використання.

Метою статті є висвітлення питання безпеки використання інноваційних засобів професійної підготовки, зокрема мультимедійних технологій в умовах вищого педагогічного навчального закладу та їх вплив на ефективність педагогічної діяльності майбутніх учителів іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Формування професійної компетентності є важливим аспектом у процесі підготовки спеціалістів будь-якої галузі людської діяльності. Реалізація соціального замовлення суспільства щодо підготовки фахівців нового типу зумовлює необхідність кардинальної зміни та оновлення самої ідеології підготовки спеціалістів. Це потребує суттєвої зміни навчально-виховного процесу в освітніх закладах, розширення та поглиблення міжпредметних зв'язків, що передбачає ефективне використання навчально-виховних і дидактичних ресурсів всіх навчальних дисциплін, як профілюючих так і непрофілюючих. Професійна компетентність як єдність спеціальних і міждисциплінарних, мета когнітивних ключових компетентностей особистості означає не тільки ефективне використання знань і майстерності, але й постійну генерацію нових знань і вмінь, які мають забезпечити конкурентоспроможність сучасного фахівця. Іншомовна компетентність як функціональний, предметний компонент професійної компетентності набуває нових характеристик, релевантних професійній і соціальній діяльності фахівця в концепції інформаційного суспільства. Одним із основних питань концепції інформаційного суспільства у сфері освіти є впровадження інформаційних технологій в процесі підготовки майбутніх фахівців. Поняття «нова інформаційна технологія» пов'язане з розвитком перспективних дидактичних засобів, до яких відносяться електронні мультимедійні засоби, комп'ютери як аудіовізуальні засоби навчання та комп'ютерні мережі. Це дає додаткові можливості для реалізації всіх компонентів комунікативної компетенції та формування якостей професійно компетентної особистості як мети навчання.

Питання використання мультимедійних технологій посідає одне із визначних місць у сучасному навчанні. Тому, застосування мультимедійних технологій для навчання мови вже розглядалося різними вченими. Так, С.Б. Бєляєв, обґрунтовуючи необхідність використання мультимедійних технологій в освітньому процесі, зазначав, що дидактичні можливості певних технічних засобів співвідносні з певними бажаними характеристиками [1, с. 78]. І.А. Смольяннікова зазначає, що «сучасний фахівець у будь-якій галузі повинен володіти навичками використання інформаційних та комунікаційних технологій у професійному контексті» [3]. Сучасний рівень розвитку суспільства вимагає від тих, хто навчається досвіду існування в інформаційному просторі. В контексті мовної освіти це веде до розгляду можливостей мультимедійних технологій стосовно створення технологічного навчального середовища (тобто навчального середовища, в якому поряд із традиційними матеріалами та видами роботи використовуються можливості ресурсів ІКТ та навчальні матеріали нового покоління), а також простору, що передає соціокультурну своєрідність досліджуваного лінгвосоціуму.

І.В. Ставицька зазначає декілька способів застосування засобів мультимедіа в навчальному процесі, серед яких: використання електронних лекторів, тренажерів, підручників, енциклопедій; розробка ситуаційно-рольових та інтелектуальних ігор з використанням штучного інтелекту; моделювання процесів і явищ; забезпечення дистанційної форми навчання; проведення інтерактивних освітніх телеконференцій; побудова систем контролю й перевірки знань і умінь студентів (використання контролюючих програм-тестів); створення і підтримка сайтів навчальних закладів; створення презентацій навчального матеріалу [4].

Французький науковець Chauminot G. [9, с. 33], опираючись на власний досвід експериментальних досліджень, стверджує, що завдяки мультимедійним програмам студент може працювати у своєму ритмі та відповідно до своїх потреб. Досвід науковця свідчить про можливості, які надають студентам мультимедійні навчальні програми: покращення розуміння запропонованих документів та підвищення мотивації до навчання. Мультимедійні засоби дозволяють задіяти майже всі органи чуття студентів, поєднуючи друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, статичні фотографії та аудіозапис, створюючи «віртуальну реальність» справжнього спілкування. Доведено, що застосування мультимедійних матеріалів та комп'ютерних мереж скорочує час навчання майже втричі, а рівень запам'ятовування через одночасне використання зображень, звуку, тексту зростає на 30-40 відсотків [5, с. 137].

Теоретичні джерела і методики формування іншомовної професійної компетенції засвідчують значні можливості вдосконалення теорії і практики навчання студентів філологічних спеціальностей іншомовного професійно-орієнтованого спілкування засобами систематичного залучення до навчальної діяльності за допомогою комп'ютерних навчальних програм на різних етапах роботи з мовним і мовленнєвим матеріалом. Принципи комп'ютеризованого навчання англійської мови передбачають: алгоритмізацію формування навичок і вмінь відповідно до психологічних механізмів формування способів діяльності; гнучке структурування й варіювання режимів навчання і контролю; забезпечення продуктивності самостійної навчальної діяльності за рахунок посилення самоконтролю за результатами навчання, проблемну постановку завдань, формування індивідуального стилю когнітивної діяльності.

Майбутні вчителі-словесники у процесі методичної підготовки використовують такі програмні засоби, як електронні підручники, посібники, енциклопедії, словники тощо); програми MS Office (Word, Excel, Power Point, Microsoft Publisher);

Інтернет-ресурси; програмно-апаратні комплекси – інтерактивні дошки.

Мультімедійні технології забезпечують пошук та перегляд у мережі великого обсягу різнобічної, неформалізованої, структурованої інформації у вигляді текстових, графічних, аудіо- та відеофайлів або програм із будь-якої галузі людської діяльності. Тому майбутні вчителі-словесники повинні оволодіти знаннями, уміннями й навичками, пов'язаними з роботою в глобальних інформаційних мережах, зокрема треба вміти користуватися основними сервісами Інтернету, вести пошук необхідної інформації та аналізувати її.

Використання світового інформаційного простору розширить можливості особистості для пізнавальної та творчої самореалізації. Найбільш популярними є такі інформаційні сервіси: WWW (World Wide Web) – засіб мережевого доступу, гіпермедійна, інтегруюча, глобальна інформаційна система; електронна пошта – засіб обміну повідомленнями, що об'єднує послуги телефону та традиційної пошти; електронні конференції – дають змогу брати участь у дискусіях і здійснювати обмін думками; електронні бібліотеки – зібрання книг, що зберігаються в електронному вигляді. Майбутній учитель іноземних мов може використовувати освітні ресурси Інтернету в режимі on-line або off-line.

Інновації у вищій школі передбачають: а) створення електронної бази даних про інновації у вищій освіті, організація науково-дослідницьких (фундаментальних і прикладних) і навчально-методичних робіт із проблем професійної освіти; б) вивчення, узагальнення та поширення кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері; в) організація і проведення on-line конференцій, семінарів і тренінгових курсів із інноваційних методик викладання гуманітарних дисциплін для професійного загалу.

Щоб використання інформаційних технологій під час вивчення іноземної мови було виправданим, треба кожен раз шукати шляхи інтеграції їх в навчальний процес, органічно вписувати в систему навчання з усім програмним мовним матеріалом, співвідносити інтереси студентів, які обирають тему для проекту, дотримуватися відповідних правил безпеки при використанні мультимедійних засобів навчання.

Згідно із загальними методичними принципами, комп'ютерні засоби навчання сприяють ефективності навчального процесу за умов їх систематичного застосування на етапах презентації, первинної обробки й активізації навчального матеріалу; відповідності змісту навчального матеріалу комп'ютерної програми цілям і завданням етапу навчання. У системі вправ, спрямованій на формування англомовної компетенції майбутніх учителів іноземних мов, виділено фонетичний та інтегрально-тематичний етапи. До завдань фонетичного етапу ввійшло формування артикуляційних рецептивно-репродуктивних навичок і рецептивно-репродуктивних і продуктивних умінь, технічних навичок читання, лексико-граматичних навичок, рецептивно-продуктивних умінь тематичного монологічного й діалогічного мовлення. На цьому етапі використання комп'ютерних технологій не було передбачено через високу вартість і трудомісткість створення програм з модулем розпізнавання мови, через необхідність контролю та вчасну корекцію викладачем артикуляції й інтонації студентів. Засвоєння навчального матеріалу етапу забезпечувалося трьома групами вправ: фонетичними; лексико-граматичними; вправами на оволодіння усномовленнєвими навичками і вміннями [2, с. 197].

Використання мультимедійних технологій у процесі викладання іноземних мов: значно розширює та урізноманітнює програму вивчення іноземних мов у ВНЗ; надає доступ до різноманітних автентичних матеріалів (комп'ютерне подання мовного матеріалу на основі художньої літератури, статей, матеріалів інформаційних сайтів; робота зі словником та ін.); зацікавлює студентів до вивчення іноземних мов; розширює мотивацію студентів до навчання, надаючи їм можливість працювати над мовою у зручному для них темпі, сприяючи, таким чином, індивідуалізації навчання та ефективному оволодінню іноземною мовою.

Нові засоби навчання і нові інформаційні технології вимагають високого ступеня підготовленості, навченості і готовності викладачів застосовувати різні досягнення інформаційних технологій у процесі навчання. Викладачам слід усвідомити, що без удосконалення і розширення своїх знань і навичок у сфері використання інформаційних технологій вони можуть відстати від своїх студентів і тим самим втратити авторитет викладача.

Висновок. Навчання майбутніх учителів іноземних мов засобами мультимедійних технологій передбачало інтеграцію формування англомовних комунікативних та інформаційно-когнітивних умінь на основі використання комплексно-інтегральної комп'ютерної навчальної програми; забезпечення змістової і процесуальної єдності навчання інтеграцією колективної і самостійної форм навчальної діяльності; інтегральну інтенсифікацію всіх ланок навчального процесу; забезпечення збалансованого співвідношення свідомого засвоєння навчального матеріалу й комунікативної орієнтованості навчального процесу.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку є визначення та обґрунтування організаційно-педагогічних умов, які сприятимуть раціональному прискоренню кількісних змін, каталізуватимуть перехід вищого навчального закладу на вищий рівень інноваційного розвитку, гарантуватимуть створення відповідної методики забезпечення цих форм, методів і засобів навчання майбутніх учителів іноземних мов.

Список літератури:

1. Бєляєв С.Б. Засоби професійної підготовки до використання педагогічних технологій / С.Б. Бєляєв // Молодий вчений. – 2015. – № 3(18) березень. – С. 78-80.
2. Васянович Г.П. Інформаційні технології для якісної та доступної освіти / Г.П. Васянович // Вибрані твори: у 7 т. – Т. 5: Збірник наук. пр. – Львів: Норма, 2015. – С. 197-199.

3. Смольянникова И.А. Конгресс конференций «Информационные технологии в образовании» [Электронный ресурс] / И.А. Смольянникова, Ресурсы ИКТ как технологическая составляющая учебной среды для формирования иноязычной компетенции. – Режим доступа: http: // ito.edu.ru /2003/II/2/II-2-2196.html (24.12.14).
4. Ставицька І.В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http: // confesp.fl.kpi.ua/node/ 1103 (21.12.12).
5. Чередніченко Г.А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «іноземна мова» у вищих технічних навчальних закладах / Г.А. Чередніченко, Л.Ю. Шапран, Л.І. Куниця // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка 2011. – № 4. – С. 134-138.
6. Шяджуване Н. Стратегії інноваційного навчання у вищій школі / Н. Шяджуване, Л. Урбоньене // Професійна освіта: методологія, теорія та технології: зб. наук. праць. – Київ.: Педагогічна думка, 2015. – Вип. 1. – С. 5-15.
7. Blair R. Innovation approaches to language teaching / R. Blair // New York: Newbury House, 2010. – 252 p.
8. Chauminot G. Compréhension orale. Apports et limites du multimédia / G. Chauminot // FDLM – Clé international. – Paris, 2002. – № 322. – P. 33.

Танана С.М.
Переяслав-Хмельницкий государственный университет
имени Григория Сковороды

БЕЗОПАСНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ СРЕДСТВ ОБУЧЕНИЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИННОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Аннотация
Качественная профессиональная подготовка будущего учителя иностранных языков на современном этапе развития национальной системы образования определяет требованием владение приемами внедрения в образовательном процессе мультимедийных средств обучения и безопасность их использования. На основе анализа требований к профессиональной деятельности будущего учителя иностранной речи, методологических подходов, которые обеспечивают научное обоснование средств профессиональной подготовки, было акцентировано внимание на необходимости организации безопасности использования мультимедийных средств обучения при изучении иностранных языков у высшем учебном заведении.
Ключевые слова: профессиональная педагогическая подготовка, мультимедийных средств обучения, организация безопасности, средства профессиональной подготовки, обучение.

Tanana S.M.
Pereiaslav-Khmelnitskyi State Pedagogical University
named after Hryhorii Skovoroda

SAFETY OF USE OF MULTIMEDIA MEANS STUDIES DURING LEAERING OF FOREIGN LANGUAGES IN THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

Summary
At the present stage of development of the national system of education, the quality professional preparation of the future teacher of foreign languages implies his knowledge of methods of implementation in of the multimedia education means in the educational process and safety theirs using. On the base of analysis of requirements to the professional activity of the future teacher of foreign languages, of the methodological approaches, its ensure to scientific grounds of means the professional preparation, is focused on the necessity of organizing the safety of using multimedia means of studies in learning of foreign languages at the higher educational establishment.
Keywords: professional pedagogical preparation, multimedia means of studies, organization of safety, means of professional preparation, studies.